This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

२१८

आत्ममनविचार:

ACC. NO. - 1314 M1093
Title:- आत्ममन विद्यी
Subject:- ritual
पत्रे: 6

K.K.S.U. LIBRARY RAMTEK 441 106 M1093 Dist. Nagpur

Checked 2012

1

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥महागणपतयेनमः॥देव्याःपादैःस्त्रिभिःपीत्वाअब्लिंगैर्नवभि
स्पृशेत्॥सप्तव्याहृतिगायत्रीशिरोमंत्रंसतुर्यकं॥१॥इतिश्रु
त्याचमनं॥केशवादित्रिभिःपीत्वाद्वाभ्यांप्रक्षालयेत्करौ॥द्वाभ्या
मोष्ठौचसंमृज्यद्वाभ्यामुन्मार्जनंशिरः॥१॥एकेनवामंसंप्रोक्ष्य
पादावपितथैवच॥संप्रोक्ष्येकेनमूर्धानंमुखेवसंकर्षणादिभिः॥३॥
तर्जन्यंगुष्ठयोगेननासारंध्रमुपस्पृशेत्॥अंगुष्ठानामिका
भ्यांतुचक्षुःश्रोत्रेउपस्पृशेत्॥४॥कनिष्ठांगुष्ठवन्नाभौतलेनहृ
दिविन्यसेत्॥सर्वांगुलिभिःशिरसिबाहुमूलेतथैवच॥एवमा
चमनंकृत्वासाक्षान्नारायणोभवेत्॥५॥इतिपौराणाचमनं॥
संध्यायांकर्मकालेचस्मृतेराचमनंभवेत्॥ब्रह्मयज्ञेचवैकुर्या

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्मृतेराचमनंविधिः॥६॥शौचाचारेतथापानेस्पष्टास्पृष्टेचचर्वणे॥
पौराणाचमनंकृत्वानामभिःकेशवादिभिः॥७॥पंचांगुलीभि
र्नासाग्रंपीडनंप्रणवादिदा॥मुद्रेयंसर्वपापघ्नीवानप्रस्थगृहस्थ
योः॥८॥कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्नासाग्रस्यचपीडनं॥ॐकारमुद्रासं
प्रोक्तायतेश्चब्रह्मचारिणः॥९॥आसनेसम्यगासीनोवामेनापूर्य
चोदरं॥कुंभकेनत्रिरावृत्यादक्षिणेनविरेचयेत्॥१०॥सव्याहृतिं
सप्रणवांगायत्रींशिरसासह॥त्रिःपठेदायतःप्राणःप्राणायामःस
उच्यते॥११॥ससथ्यत्रयमाकाशेववरत्रयमस्तके॥नननत्रयपा
दाभ्यांशेषंशिरसिमार्जयेत्॥१२॥वामहस्तेजलंगृह्यपाह्मो
निक्षिप्यमार्जयेत्॥नकुर्याद्यादिमूढात्मारौरवंनरकंव्रजेत्॥१३॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नवपादयथाक्रम्यावर्धर्चाविसृसंख्यया ॥ ऋचेनैवत्रिभिः कुर्यात्
देवंविंशतिमार्जनं ॥१४॥ पादादौप्रणवेचोक्त्वा पादांतेमार्जनंभवे
त् ॥ अर्धादौप्रणवेचोक्त्वा अर्धांतेमार्जनंभवेत् ॥१५॥ ऋचादौप्रणवे ॥१६॥
चोक्त्वा ऋचांतेमार्जनंभवेत् ॥
आदावंतेचसंध्यायाः द्विर्द्विराचमनंस्मृतं ॥ तथैवार्घ्यप्रदानांतेम
ध्येमध्येसकृत्सकृत् ॥१७॥ गोकर्णाकृतहस्तेनमाषमग्नजलंपि
बेत् ॥ तन्न्यूनमाधिकंपीत्वासुरापानसमंभवेत् ॥१८॥ तिष्ठन्नर्घ्यत्रयं
दत्वात्रिषुकालेषुबह्वृचः ॥ गोशृंगमात्रमुद्धृत्यजलमध्येजलंक्षिपेत्
॥१९॥ तिष्ठन्नर्घ्यत्रयंदद्यात्त्रिषुकालेषुबह्वृचः ॥ प्रातर्मध्याह्नयो
रप्सुसायंभुविविनिक्षिपेत् ॥२०॥ एकंवाहननाशायद्वितीयं २

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शस्त्रनाशनं॥ मंदेहानां तथा चैकं गायत्र्यार्घ्यं त्रयं त्यजेत्॥२१॥ कालातीतक्रमेयस्तु त्रिसंध्यामपि सर्वदा॥ चतुरर्घ्यं प्रदातव्यं गायत्री शिरसा सह॥२२॥ दद्यात्केवलगायत्र्या मूर्खो यस्त्वर्घ्यं तु यो द्विजः॥ स वै दुर्ब्राह्मणो नाम सर्वकर्मबहिष्कृतः॥२३॥ संध्याकाले त्वतिक्रांते स्नात्वाचम्य यथाविधिः॥ अष्टोत्तरशतं देवीं जप्त्वा संध्यां समाचरेत्॥२४॥ एकाहं चाप्यतिक्रम्य प्रमादाद्दहतं यदि॥ अहोरात्रोषितो भूत्वा गायत्र्याश्चायुतं जपेत्॥२५॥ हंसमंत्रं समुच्चार्य गायत्रीं त्रिपदां स्मरन्॥ अर्घ्यमेकं तु मध्याह्ने ऋग्यजुःसामयाजिनां॥२६॥ संध्यावंदनवेलायां अर्घ्यं दद्यात्त्रयं बुधः॥ सायंप्रातर्समानाभ्यां मध्याह्ने च पृथक् विधिः॥२७॥ एवं माध्याह्नकाले

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

चप्रायश्चित्तंद्वितीयकं ॥ अर्घ्यद्वयंतुमाध्याह्ने तदर्मेतन्महामुने ॥२८॥
अर्घ्यत्रयंप्रयोगार्थं प्रायश्चित्तंचतुर्थकं ॥ सायंप्रातर्द्विजातीनांएव
मेवविधिक्रमात ॥२९॥ अंगुल्यग्रेः समाकुंच अंगुष्ठामध्यमं क्षिपे
त् ॥ मुक्ताङ्गुष्ठकनिष्ठाभ्यां एषगोकर्णमुच्यते ॥३०॥ अन्नतंमद्य
गंधंचदिवास्वप्नंचमैथुनं ॥ तद्दोषपरिहारार्थंसायंसंध्यावहिर्ज
ले ॥३१॥ मूत्रेतुदक्षिणेकर्णेपुरीषेवामकर्णके ॥ अस्तसूत्रंप्रदातव्यं
संगमेह्युपवीतके ॥३२॥ एकलिंगेकरेतिस्त्रउभयोर्मृद्वयंस्मृतं ॥
एकैकंपाद्दयोर्दद्यातस्त्रेशोचंविधीयते ॥३३॥ एकलिंगेगुदेपं
चदशवामकरेतथा ॥ उभयोः सप्तदातव्याः तिस्त्रः स्तिस्त्रः पदेप
दे ॥३४॥ मूत्रपुरीषेभुंजंतेरेतः प्रस्त्रवणेतथा ॥ चतुरष्टद्विष

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

द्व्यष्टगंडूषैर्विंधिरुच्यते ॥ ३५ ॥ उत्तमा तारकोपेता मध्यमा
लुप्ततारका ॥ अधमा सूर्यसहिता प्रातःसंध्या त्रिधा मता ॥ ३६ ॥
संगवो मध्यमा संध्या मध्याह्ने उत्तमा मता ॥ कनिष्ठा त्वपराह्णे
स्यात् संध्या माध्याह्निकी त्रिधा ॥ ३७ ॥ उत्तमा सूर्यसहिता मध्यमा
लुप्तभास्करः ॥ अधमा तारकोपेता सायंसंध्या त्रिधा मता ॥ ३८ ॥
संध्याकाले संप्राप्ते आलस्याद् द्विवर्तते ॥ जीवितो विप्रवेछूद्रो मृ
तश्वा नो भविष्यति ॥ ३९ ॥ कालेन वंदिता संध्या स्वर्गमोक्षप्रदायि
नी ॥ अकालवंदिता संध्या सा च वंध्या वधूरिव ॥ ४० ॥ अहोरा
त्रस्य यः संधिः सूर्यनक्षत्रवर्जिता ॥ स तु संध्या समाख्याता
ऋषिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ॥ ४१ ॥ उत्तमं मानसं जाप्यं उपांशुर्मध्य

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मंश्रुतं॥उच्चैजपाधमोप्रोक्तं त्रिविधः कथ्यतेजपः॥४२॥पंचाशद्व
र्णकं वर्गं पूर्वं षट्कस्वरान्वितं॥उत्तरस्वरषट्कं च वर्गं वर्णं विलोमतः॥४३॥
आदिक्षादिसबिंदुयुक्तसहितं मेरुक्षकारांतकं॥व्यस्ताव्यस्तसम
स्तवर्गसहितं पूर्णं शताष्टोत्तरं॥गायत्रीजपतांत्रिकालसहि
तं नित्यं च नैमित्तिकं॥एवं जाप्यफलं शिवेन कथितं सद्भोगमो
क्षप्रदं॥४४॥आरभ्यानामिकामूलमादक्षिण्यक्रमेण च॥मध्य
मामूलपर्यंतं जपेद्दशसुपर्वसु॥४५॥व्यग्रचित्तेतुयज्जप्तं यज्ज
प्तंमेरुलंघनं॥असंख्यातं च यज्जप्तं तज्जपं निष्फलं भवेत्॥४६॥
गायत्रीवेदमूलत्वा वेदाः पर्वसुगीयते॥तस्मात्सर्वसुवैजाप्यं नमो
लाभिः कदाचन॥४७॥गृहेजपसमं विंद्यात् गोष्ठेशतगुणं भ ४

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वेत॥ पुण्यारण्ये तथा रामे सहस्रं गुणितं विदुः॥४८॥ अयुतं पर्व
ते पुण्ये नद्यां लक्षमुदाहृतं॥ कोटिर्देवालये प्रोक्तं अनंतं विष्णुस
न्निधौ॥४९॥ ईषन्नर्घ्यं प्रभातेस्मृ मध्याह्ने ऋजुसंस्थितः॥ उपवि
श्याथ सायाह्ने जले त्वर्घ्यं न निक्षिपेत्॥५०॥ संध्यातिक्रमणे यस्य
सप्तरात्रं तु विच्युतं॥ उन्मत्तदोषमुक्तस्तु पुनः संस्कारमर्हति॥५१॥
विद्वत्संधे विवाहे च यज्ञे भूपतिदर्शने॥ संध्यावंदनविच्छित्तिः न
दोषाय प्रकल्पते॥५२॥ राष्ट्रभंगे नृपक्षोभे रोगार्त्तौ सूतके पि च॥
संध्यावंदनविच्छित्तिः न दोषाय प्रकल्पयेत्॥५३॥ वेदमातां परित्य
ज्य अन्यमंत्रं तु यो जपेत्॥ तन्मंत्रं भक्षणं कुर्यात् गायत्री मंत्रराज
कं॥५४॥ ओंकारः पुरुषो ज्ञेयो गायत्री चैव कथ्यते॥ उभयोः संगमो

5

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

यत्रवस्त्रेणाच्छादितंकरेः॥५८॥

K K S U LIBRARY
RAMTEK
441 106
M1093
Dist. Nagpur

8

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

[OrderDescription]
,CREATED=06.10.20 11:50
,TRANSFERRED=2020/10/06 at 11:53:00
,PAGES=10
,TYPE=STD
,NAME=S0003911
,Book Name=M-1093-ACHMAN VIDHI
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection